

Charakteristiky kandidátov na udelenie verejného ocenenia „Ceny Košického samosprávneho kraja“

V súlade s Čl. 3 ods. 6 Zásad a postupu pre udeľovanie verejných ocenení Košického samosprávneho kraja dňa 17. októbra 2019 zasadala na ten účel zriadená Komisia zložená z predsedov poslaneckých klubov a predsedov komisií zastupiteľstva, ktorá posúdila došlé návrhy a zastupiteľstvu odporučila udeliť Cenu Košického samosprávneho kraja v roku 2019 týmto jednotlivcom a kolektívu:

1. Csajková Alena, Mgr., stredoškolská učiteľka, zakladateľka speváckeho zboru Chorus Comenianus
2. Džoganová Viera, Mgr., dirigentka speváckeho zboru Pro Musica, zakladateľka speváckeho zboru Magnólia
3. Javorský František, In memoriam, osobnosť Novembra 1989 z Košického kraja
4. Lenárd Ondrej, prof. Dr. h. c., slovenský dirigent
5. Mestské divadlo ACTORES Rožňava

1. Csajková Alena, Mgr., stredoškolská učiteľka, zakladateľka speváckeho zboru Chorus Comenianus

Pani Alena Csajková založila v roku 1996 školský spevácky zbor Chorus Comenianus na bilingválnom Evanjelickom gymnáziu Jána Amosa Komenského v Košiciach, kde dodnes pôsobí ako pedagogička. Jej vyučovanými predmetmi sú ruský jazyk, hudobná výchova, výtvarná výchova, umenie a kultúra. Zborový spev patrí do kategórie dobrovoľných krúžkov, ktoré má rozdelené na tri skupiny – dve veľké skupiny reprezentačného zboru a jedna skupina prípravného zboru s názvom Chorusík. Školský spevácky zbor Chorus Comenianus pôsobí na scéne už 23 rokov a celých 23 rokov pracuje pod vedením pani Aleny Csajkovej, ktorá zbor vedie nielen organizačne, ale aj umelecky. Je jeho dirigentkou, umeleckou vedúcou a manažérkou. Pre členov zboru, ktorými sú mladí ľudia vo veku od 12 do 22 rokov je nielen učiteľkou, ale aj vychovávateľkou, psychologičkou a náhradným rodičom. Kým na začiatku mal zbor 17 členov, dnes sa môže hrdiť 100 člennou členskou základňou. Dokázala vytvoriť odborné zázemie, ktoré prispieva k úspechom zboru nielen doma, ale aj v zahraničí. Vystúpenia zboru Chorus Comenianus sa stali neodmysliteľnou súčasťou vianočných koncertov a festivalu sakrálneho umenia v Košiciach. Košický kraj reprezentuje na koncertoch na Slovensku, ale aj v zahraničí. Už 20 rokov sa zbor zúčastňuje kultúrneho leta na Makarskej riviére v Chorvátsku. Pri príležitosti vstupu Slovenska do EÚ sa zbor podieľal na slávnostných ekumenických bohoslužbách TE DEUM v Bratislave. V máji 2001 bola spevokolu udelená Cena mesta Košice, v roku 2015 ocenil primátor mesta Košice pani Alenu Csajkovú Cenou primátora mesta Košice. Tieto ocenenia ju veľmi tešia, rovnako ako láska k hudbe, ktorú dokázala pretaviť do svojich zverencov, ktorých vedie s mottom „Spievanie nás baví“.

Udelenie ocenenia „Cena Košického samosprávneho kraja“ v roku 2019 sa navrhuje Mgr. Alene Csajkovej pri príležitosti jej životného jubilea za prácu s mládežou, za vedenie mladej generácie ku kultúrnym hodnotám a tradíciám a za vzornú reprezentáciu Košického kraja aj za jeho hranicami.

2. Džoganová Viera, Mgr., dirigentka speváckeho zboru Pro Musica, zakladateľka speváckeho zboru Magnólia

Pani Viera Džoganová sa narodila v Sobranciach. Vždy mala veľmi blízky vzťah k deťom a vedela, že v budúcnosti chce pracovať práve s nimi. Na základnej umeleckej škole študovala hru na akordeón. Pre ďalšie štúdium sa rozhodla pre konzervatórium v Košiciach. Skĺbila tak lásku k deťom s láskou k hudbe a spevu. V rokoch 1987 - 1990 absolvovala diaľkové štúdium zbormajstrov. O niečo neskôr si rozšírila vzdelanie štúdiom na Pedagogickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku v odbore - Učiteľstvo umeleckých odborných predmetov. V roku 1980 začala pracovať ako učiteľka hry na akordeón na Základnej umeleckej škole v Sobranciach a v roku 1985 založila detský spevácky zbor Magnólia. V roku 1992 nastúpila na Základnú umeleckú školu v Michalovciach ako učiteľka zborového spevu a v roku 1998 sa zaslúžila o vznik nového telesa - detského speváckeho zboru Pro Musica. Počas svojho pôsobenia na Základnej umeleckej škole v Michalovciach získala s detským speváckym zborom Pro Musica celý rad popredných umiestnení a ocenení z domácich, ale aj svetových súťaží, z ktorých za zmienku stoja: zlatá medaila v kategórii súčasnej hudby, zlatá medaila v sakrálnnej kategórii, cena nadnárodnej spoločnosti Tomasza Rychlowskeho a cena prezidenta hlavnej rady poľskej asociácie zborov a orchestrov na Medzinárodnej zborovej súťaži Miedzyzdroje v Poľsku 2019; zlatá medaila na 36. ročníku International Choral Competition of Preveza v Grécku 2018; 1. miesto na Medzinárodnej súťaži Voce Magna v Žiline 2018; 1. miesto v sakrálnnej kategórii, strieborná medaila v kategórii detských a mládežníckych speváckych zborov na Svetovej súťaži Claudia Monteverdiho v Benátkach 2016; 1. miesto na Svetovej súťaži v zborovom speve Serenade Washington DC a mnoho ďalších. Nezabudnuteľné sú aj vystúpenia u Svätého Otca Jána Pavla II. vo Vatikáne v roku 1996 a 2003 a na opakovanom koncertnom turné v Mexiku v roku 2007 a 2010.

Udelenie ocenenia „Cena Košického samosprávneho kraja“ v roku 2019 sa navrhuje Mgr. Viere Džoganovej pri príležitosti jej životného jubilea za dlhoročnú prácu a prínos v oblasti zborového spevu a umeleckého školstva a za významnú reprezentáciu Košického kraja zahraničí.

3. Javorský František, In memoriam, osobnosť Novembra 1989 z Košického kraja

Pán František Javorský sa narodil v Spišskom Štvrtku. V roku 1951 bol za aktivitu v študentskom hnutí vylúčený z gymnázia v Kežmarku. Na základe rozhodnutia Okresného národného výboru v Levoči napriek svojmu nízkemu veku bol za svoje tzv. „protištátne“ postoje zaradený na práce v bani. V tom čase začal organizovať ilegálnu skupinu a za jej činnosť bol Krajským súdom v Košiciach a Najvyšším súdom v Prahe odsúdený na sedem rokov väzenia a stratu občianskych práv. Počas výkonu trestu bol za údajnú „aktívnu protištátnu činnosť vo väzení“ Krajským súdom v Karlových Varoch odsúdený na ďalšie dva a pol roka trestu za podvracanie republiky. Po návrate z výkonu trestu pracoval vo Vagónke v Poprade. V tomto období vyštudoval Strednú priemyselnú školu strojnícku. Od apríla 1968 pracoval ako odborný pracovník vo Vlastivednom múzeu v Spišskej Novej Vsi, kde spracovával predmety a témy od praveku po súčasnosť. Krátko po nástupe sa stal vedúcim spoločenského oddelenia. Ako jeden z mnohých bol aj obeťou tzv. „normalizačných procesov“. S odôvodnením, že trestaný občan nemôže pôsobiť v kultúrno – osvetovom zariadení bol z múzea protiprávne prepustený. V období nulovej nezamestnanosti bol pol roka bez zamestnania. Protiprávnosť takéhoto rozhodnutia potvrdil aj súd, ktorý rozhodol v jeho prospech. V októbri 1977, predovšetkým na základe dosiahnutých výsledkov archeologických bádání realizovaných na území Spiša, bol prijatý

do Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied v Nitre. Vedenie Archeologického ústavu ho poverilo založením vysunutého pracoviska Archeologického ústavu SAV v Spišskej Novej Vsi s názvom „Expedícia Spiš“. Výsledky svojej práce mohol do roku 1989 publikovať len obmedzene. V novembri 1989 bol aktívnym organizátorom štrajkov a zabezpečoval aj kopírovanie a šírenie letákov a pozvánok na štrajky. Bol zakladajúcim členom Verejnosti proti násiliu v okrese Spišská Nová Ves, členom Krajského koordinačného centra a Rady Verejnosti proti násiliu. V januári 1990 bol jedným zo spoluzakladateľov Kresťanskodemokratického hnutia v okrese Spišská Nová Ves. Ako výkonný tajomník Okresného koordinačného centra KDĽH v Spišskej Novej Vsi zabezpečoval činnosť hnutia v okrese organizačne i materiálne. V priebehu ďalšieho obdobia sa stal členom Rady a členom Predsedníctva KDĽH v Bratislave. V roku 1990 založil Oblastný dom Matice slovenskej v Spišskej Novej Vsi. Po obnovení činnosti Spišského dejepisného spolku v roku 1992 bol zároveň aj aktívnym členom výboru. V zmysle zákona o súdnych rehabilitáciách z roku 1990 bol plne rehabilitovaný Krajským súdom v Brne, v Plzni a aj v Košiciach. V rokoch 1990 až 1998 bol poslancom Slovenskej národnej rady, z toho v rokoch 1990 – 1992 aj predsedom Branno – bezpečnostného výboru a členom Predsedníctva Slovenskej národnej rady. V rokoch 1998 až 2000 pracoval v Kancelárii ministra Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Pán František Javorský dňa 9. mája 2000 tragicky zahynul pod Strečnom.

Udelenie ocenenia „Cena Košického samosprávneho kraja“ v roku 2019 sa navrhuje Františkovi Javorskému, In memoriam, za rozvoj a propagáciu kraja, aktivity v prospech kraja, za neúnavný a dlhoročný výskum intravilánu mesta Spišská Nová Ves i jeho okolia.

4. Ondrej Lenárd, prof. Dr. h. c., slovenský dirigent

Pán Ondrej Lenárd je rodákom z Krompách. Základné hudobné vzdelanie získal štúdiom klavírnej hry na Hudobnej škole v Košiciach u profesorky Homolovej. V rokoch 1959 – 1964 študoval na VŠMU v Bratislave dirigovanie orchestra. Štúdium ukončil absolventským koncertom so Slovenskou filharmóniou. Už počas štúdia pôsobil ako zbormajster bratislavského operného zboru. V rokoch 1962 – 1969 pôsobil postupne ako asistent, dirigent a zbormajster v SND. O niečo neskôr dirigoval Symfonický orchester čsl. rozhlasu v Bratislave, s ktorým absolvoval rad nahrávok a koncertov v Československu, Španielsku, Bulharsku, Taliansku, ZSSR. Od roku 1977 sa stal jeho šéfdirigentom. Od roku 1970 dirigoval (a neskôr pôsobil aj ako šéfdirigent) Symfonický orchester Slovenského rozhlasu. Host'ovsky dirigoval viacero koncertov Slovenskej filharmónie v Košiciach, v roku 1976 získal so zborom na medzinárodnej súťaži speváckych zborov v Arezze medzinárodnú cenu za polyfóniu. Host'oval tiež na operných predstaveniach v bývalej NDR, dirigoval symfonické orchestre v Maďarsku, ZSSR, NDR, Bulharsku i v Kanade. Od roku 1979 sa jeho meno spájalo s Japonským orchestrom Japan Shinsei Symphony Orchestra, kde pôsobil ako stály host'. V rokoch 1984 – 1986 bol opäť šéfdirigentom SND v Bratislave, v rokoch 1997 – 1999 pôsobil aj ako jeho riaditeľ. Od roku 1991 viedol Slovenskú filharmóniu a od roku 1995 bol jej hudobným riaditeľom a súčasne šéfdirigentom. Od roku 2000 pôsobí na Hudobnej fakulte VŠMU, prednáša na Katedre skladby a dirigovania. Profesor Lenárd nahral viac ako 1100 titulov symfonickej a opernej literatúry, host'oval takmer vo všetkých štátoch Európy, v USA a Japonsku. Vyniká predovšetkým ako interpret hudby 19. a 20. storočia.

Udelenie ocenenia „Cena Košického samosprávneho kraja“ v roku 2019 sa navrhuje prof. Dr. h. c. Ondrejovi Lenárdovi za celoživotný prínos pre slovenskú hudobnú scénu a za reprezentáciu Slovenskej republiky v európskych i zámorských krajinách v umeleckej oblasti.

5. Mestské divadlo ACTORES Rožňava

Mestské divadlo ACTORES Rožňava v tomto roku oslávi 25. výročie od svojho založenia. Jeho prvým predstavením bola autorská absurdná inscenácia Plot, ktorá divadlo preslávila doma, i v zahraničí. Doposiaľ divadlo vytvorilo vyše päťdesiat inscenácií, ktoré boli prezentované nielen na Slovensku. Vo svojich inscenáciách prináša aktuálne témy, využíva nové postupy a formy divadelného jazyka, improvizáciu, scénický pohyb, akrobáciu, ale aj tanec. Oslovuje dospelého, i detského diváka. Repertoár divadla tvoria ako autorské predstavenia, tak aj diela významných svetových dramatikov, či svetovo oceňované inscenácie. Počas svojej histórie sa ACTORES na Slovensku zaradilo do profesionálnej divadelnej obce, prezentovalo svoje autorské predstavenia v zahraničí na rôznych medzinárodných festivaloch a získalo niekoľko ocenení. Svoje inscenácie uviedlo v krajinách ako Kanada, Venezuela, Čile, India, Mexiko, Egypt, Belgicko, Nemecko, Lotyšsko, Estónsko, Poľsko, Srbsko, Maďarsko, či Česká republika. Získalo množstvo ocenení, medzi nimi aj Cenu za najlepšiu medzinárodnú produkciu, ocenenie za najlepšiu réžiu, hereckú cenu zahraničnej divadelnej kritiky za najoriginálnejšie herecké výkony, či cenu Literárneho fondu za herecké výkony. Popri svojej hlavnej činnosti, ktorou je manažovanie divadla a tvorby inscenácií, zastrešuje aj rôzne kultúrne podujatia a prináša umelecké programy pre detského diváka i dospelé publikum, nevynímajúc medzinárodné prehliadky, charitatívne akcie, výchovné koncerty a vystúpenia pre školy. ACTORES bolo organizátorom dvoch významných podujatí: Medzinárodného džezového festivalu GemerJazzFest, ktorého sa napríklad zúčastnili hudobníci zo Slovenska, krajín V4 a USA. Druhým bol Medzinárodný festival alternatívnych divadiel TEMPUS ART, ktorý privítal počas svojej histórie vyše štyri desiatky zahraničných súborov z celého sveta. Divadlo sa podieľalo aj na založení badmintonu v Rožňave a uskutočnilo medzinárodný divadelný festival DVAJA. Mestské divadlo ACTORES Rožňava svojimi rozmanitými vystúpeniami vie zaujať a rozveseliť deti i dospelých už 25 rokov na veľmi vysokej umeleckej úrovni.

Udelenie ocenenia „Cena Košického samosprávneho kraja“ v roku 2019 sa navrhuje Mestskému divadlu ACTORES Rožňava pri príležitosti 25. výročia vzniku za zviditeľňovanie a úspešnú propagáciu Košického kraja, Slovenskej republiky a za zvyšovanie umeleckého povedomia všetkých vekových generácií.

Košice 17. 10. 2019